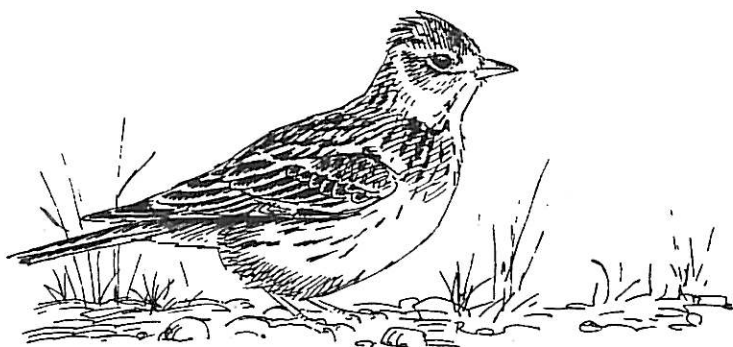

Sanglerke *Alauda arvensis*

Global utbredelse

Sanglerka holder til i åpne landskap som spenner fra stepper og halvørken til kystenger, og er opprinnelig hjemmehørende i Eurasia, fra Japan til Vest-Europa og såvidt i Nord-Afrika. Arten er innført av mennesker til New Zealand, Tasmania og Australia.

Norsk utbredelse og habitatvalg

I Norge er sanglerka hovedsakelig utbredt fra Østlandet og i lavereliggende kulturlandskap rundt kysten til Trøndelag, samt mer sparsomt videre til og med Finnmark. Arten er knyttet til åpne kulturlandskap med kort vegetasjon. Åker, eng, hei, beitemark og strandenger tilfredsstiller artens habitatkrav. I tillegg kan den utnytte andre vegetasjonsløse flater, som hogstflater, skogbrannflater og torvtak. Sanglerka er den mest dominerende fuglearten i jordbrukslandskapet, og nesten den eneste spurvefuglen som hekker på dyrket åkermark uten buskvegetasjon. I Tyskland krever sanglerkene i gjennomsnitt 160 meters avstand fra grensen av sine territorier til skog eller bebyggelse, og tettheten av sanglerker øker med størrelsen på de åpne feltene.

Bestandsstørrelse og bestandsutvikling

I Sverige ligger tettheten av hekkende sanglerker på omkring 80 par/km² på ren åkermark, mens den er omtrent 60 par/km² på beitemark. På store områder med tørre beitemarker i Skåne hekket helt opp mot 111 par/km² (Karlsson & Kjellén 1988). Tilsvarende tall for England er 25 par/km² på dyrket mark og 12 par/km² på beitemark. Dette tilsier at den norske hekkebestanden av sanglerke bør ligge et sted mellom 100.000 og 500.000 par.

Etter 1950 har bruken av jordbrukslandskapet endret seg betraktelig i Norge. På Østlandet dominerer kornåkre der det tidligere var hamnehager og enger. Denne utviklingen kan ha gitt sanglerkene større arealer med gunstig habitat. På den andre siden har økt bruk av sprøytemidler mot ugress og insekter trolig redusert næringstilgangen for sanglerkene. I mange europeiske land har dette gitt tilbakegang i sanglerkebestandene, og ved Falsterbo i Skåne ble

tallet på sanglerker under høsttrekket halvert fra midten av 1970-tallet til 1983 (Karlsson & Kjellén 1988). I Nord-Finland har imidlertid sanglerkebestanden økt, en utvikling som kanskje kan forklares med økt forekomst av hogstflater. Det foreligger ingen konkrete data som kan antyde hvorvidt den norske bestand av sanglerke har endret seg gjennom vårt århundre.

Hekkebiologi

Sanglerkene er tidlig på plass i Norge. Allerede i februar-mars dukker de første fuglene opp. Hannene ankommer først for å legge beslag på de beste territoriene, mens hunnfuglene drøyer trekket med to til fire uker. På den måten reduserer de faren for å bli overrasket av sene snøvær og knapp mattilgang. Sanglerkene er monogame, og paret holder som regel sammen gjennom hele hekkesesongen. Hunnen flytter imidlertid til et annet territorium dersom et kull går tapt. Reiret ligger på bakken, som regel godt skjult i en gresstue. Sanglerka legger 2-6 egg i mai-juni, og de ruges av hunnfuglen i 11-12 døgn. Ungene blir matet av begge foreldrefuglene, og forlater reiret etter 11-12 dager. De blir imidlertid først flygedyktige etter 18-20 dager. Sanglerkene har ofte to kull pr. år.

Sanglerka har både plantekost og virvelløse smådyr på dietten. I sommerhalvåret dominerer insekter, både larver og voksne, og sanglerkene forsyner seg av de artene som er tilgjengelige. Utover ettersommeren og høsten skifter dietten stadig sterkere over til korn og ugressfrø. I vinterhalvåret spiser sanglerkene også andre plantedeler. Under fødesøk bruker fuglene synet mens de går bortover marka. Av og til kan de grave med nebbet ned i bakken for å lete fram fødeemner, men dette er sjelden. Ungene føres nesten bare med insekter (vesentlig fluer og biller) de to første leveukene.

Trekkforhold

Sanglerkene trekker til Vest-Europa i september-oktober, og kommer tilbake til Norge i mars-april. Enkelte fugler kan overvintre, spesielt på Jæren og Lista.

Roar Solheim

Sanglerke *Alauda arvensis*

353 ● Konstatert hekking

291 ● Sannsynlig hekking

289 ● Mulig hekking

Detaljeringsgrad: 10 x 10 km

